

غنیمت شمردن عمر و زمان

خطبه‌های پیشنهادی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

غنیمت شمردن عمر و زمان

❖ مقدمه

وقت و فرصت بزرگ‌ترین سرمایه با ارزش و بی‌نظیر برای بشر است که باید از آن استفاده بهینه کرد. وقت در واقع همان عمر انسان است که سرمایه‌ای بالاتر از آن نیست. لازمه‌ی استفاده مفید از وقت و عمر، داشتن برنامه‌ریزی منسجم و مدیریت شایسته‌ی آن است. در این خطبه به اهمیت غنیمت شمردن عمر و زمان به استناد آیات قرآن و احادیث نبوی می‌پردازیم.

❖ بحث

استفاده بهینه از وقت به این است که انسان با برنامه‌ریزی صحیح کارهای مثبت خود را به طور منظم بین ساعات شبانه‌روز تقسیم کند و هر کاری را در زمان خاص خودش انجام دهد. در قرآن کریم از آنچه موجب اتلاف وقت می‌شود به عنوان لغو و باطل، افراط، بیهوده‌گرایی و پوچی یاد شده است: «مؤمنان از کارهای بیهوده روی گردان هستند» (مؤمنون: ۳)

ارزش وقت در آیات قرآن

- اهمیت و ارزش زمان به حدی است که خداوند در قرآن به آن سوگند یاد کرده است: «قسم به زمان که سرمایه‌ی زندگی انسان است و فرصت تلاش او برای رسیدن به سعادت در دو جهان».
- «آنان را از روز قیامت که روز حسرت و تأسف است بترسان و آنها در غفلتند و ایمان نمی‌آورند» (مریم: ۳۹).
- «آن‌ها در دوزخ فریاد می‌زنند، پروردگارا ما را خارج کن تا عمل صالحی انجام دهیم غیر از آنچه انجام می‌دادیم. به آنان گفته می‌شود: آیا شما را به اندازه‌ای که هر کس اهل تذکر باید متذکر شود، عمر ندادم؟ و اندازکننده‌ای به میان شما نیامد؟ پس بچشید عذاب را که برای شما هیچ یآوری نیست» (فاطر: ۲۷)

وقت در احادیث نبوی و آثار شعرا

از ابن عباس روایت شده است که حضرت عمر (رض) با بزرگان مجلس خود می‌نشاند. عده‌ای زمزمه می‌کردند که این طفل میان ما چه می‌کند مگر ما هم بچه‌های هم‌سن و سال او نداریم. روزی حضرت عمر (رض)، مرا به مجلس

خود خواند و از حاضران پرسید: درباره «اذا جاء نصر الله والفتح» چه میدانید؟ بعضی گفتند وقتی خداوند ما را یاری داده و وعده فتح و گشایش، سپس از من پرسید، من گفتم این وعده و خبر فوت رسول الله (ص) بوده است. حضرت عمر (رض) تأیید کرد.

از ام‌المؤمنین عایشه (رضی الله عنها) روایت شده است که وقتی «اذا جاء نصر الله والفتح» نازل شد پیامبر بعد از هر نماز می‌گفتند: «سبحانک ربنا و بحمدک اللهم اغفر لی»، «خدایا تو پاک و منزهی، تو را سپاس می‌گوییم بارخدایا مرا بیامرز.»

از این حدیث شریف در می‌یابیم که پیامبر (ص) با علم به این که می‌دانست عمرش به پایان است نهایت تلاش خود را به کار می‌برده که از لحظات باقی مانده عمرش نهایت استفاده را ببرد. شعرای بزرگ ما را به کرات درباره ارزش عمر و زمان اشعاری سروده‌اند که در این جا به دو مورد اشاره می‌کنیم:

▪ **خواجه عبدالله انصاری**

بیا تا بر آریم دستی ز گل که فردا نتوان بر آور در گل
به فصل خزان در نینی درخت که بی برگ ماند ز سرمای سخت

▪ **سعدی**

وقت را تیغ گفته‌اند بر آن که بود بی توقفی گذران
هر کجا تیز بگذرد آن تیغ وا نگردد به وای وای و دریغ
گرچه باشد گذشتش نفسی لیک تأثیر آن قوی است بسی

معیار ارزش وقت در اسلام

در دین اسلام هر چیزی که باعث نزدیکی انسان به خداوند شود تأمین‌کننده سعادت اوست. لذا انسان باید لحظات عمرش را صرف کارهای مفید از قبیل: تحصیل علم و معرفت، کسب ایمان، بندگی خدا و کسب اخلاق انسانی نماید. بهره‌وری از سرمایه عمر ویژه انسان‌های عاقل و آینده‌نگر است. نیرو، نشاط، سلامتی و فرصت‌های مختلفی که برای انسان فراهم است همیشه همین‌طوری نمی‌ماند. روز به روز از مقدار آن کاسته می‌شود، انسان عاقل کسی است که قبل از پایان فرصت‌ها استعداد خود را شکوفا سازد و به کمال مطلوب خود برسد.

عواملی که موجب هدر رفتن عمر انسان می‌شوند

- وقت گذرانی با هم‌نشینان بد
- بی‌حالی و تنبلی
- بی‌نظمی در زندگی و در نظر نگرفتن اولویت‌ها
- بی‌هدف زیستن و امروز و فردا کردن
- بی‌توجهی به خداوند

چرا دچار کمبود زمان می‌شویم؟

- داشتن رؤیاهای بزرگ و هدف گذاری غیر واقعی
- ضعف در مهارت تصمیم‌گیری و اولویت‌بندی
- ضعف در تفویض اختیار (یک نفر بخواهد همه کارها را خودش انجام دهد)
- کمال‌طلبی
- ضعف در مهارت حل مسأله
- برای کاهش و از بین بردن این عوامل می‌بایست مدیریت درست زمان را داشته باشیم.

❖ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

ردیف	جمع‌بندی بحث
۱	زمان و عمر انسان با ارزش‌ترین سرمایه زندگی اوست.
۲	استفاده بهینه از وقت مستلزم برنامه‌ریزی صحیح است.
۳	در قرآن آنچه موجب اتلاف وقت می‌شود از آن به عنوان لغو و باطل و بیهوده‌گرایی و پوچی یاد شده‌است.
۴	اهمیت وقت به حدی است که خداوند در قرآن به آن سوگند یاد کرده‌است.
۵	در قیامت آنان که از عمر خود بهره‌ای نگرفته‌اند، افسوس می‌خورند و درخواست دارند بار دیگر به دنیا برگردند و کارهای نیک انجام دهند.